

La Crida, moviment cívico-social que ha marcat la vida política del Principat, s'autodissol

Adéu a la Crida

La Crida a la Solidaritat en Defensa de la Llengua, la Cultura i la Nació Catalanes ha decidit de plegar. Els seus dirigents expliquen, en una entrevista exclusiva, els motius d'una decisió tan compromesa i fan balanç de dotze anys d'activisme.

Va néixer un 24 de juny d'ara fa dotze anys omplint el Camp Nou en defensa de la llengua catalana. Va començar a caminar introduint noves formes en la participació cívica i política dels ciutadans d'aquest país. La seva carta de presentació ha estat l'acció directa, no violenta i espectacular, per desvetllar la consciència col·lectiva. Quan ha calgut, també ha recorregut a la mobilització de masses. Incòmoda per uns, imprescindible per altres, la Crida ha incidit, modificant-lo, el joc polític i social d'aquest país. Avui, però, dotze anys després, desapareixerà. El dia 29 de juny, al Paranimf de la Universitat de Barcelona, dirà adéu al país. Els seus actuals portaveus, Jordi Sànchez i Xavier Godàs, no parlen de derrota, sinó de ressituació en un espai i en un temps molt millors dels que van fer necessaris la creació d'una eina com la Crida. Abans de tancar, intentaran d'omplir el Palau Sant Jordi, el dia 25 en solidaritat amb Bòsnia.

—*¿Es una decisió meditada?*

—¡Home sí! Fa molt de temps que la discutim i, de fet, per a ser honestos, va estar a punt de produir-se abans dels Jocs. Però vam creure que eren un esdeveniment únic i bastant irreplicable com perquè la Crida no pogués intervenir-hi. De fet, el desenvolupament dels Jocs ens ha donat la raó de no haver plegat abans, però un cop acabats hem pres aquesta decisió, raonada, meditada ben bé des de fa un any i mig.

—*¿Quines són les causes de la decisió?*

—La Crida neix al 1981, en plena transició democràtica, després d'un intent de cop d'estat i en resposta a un manifest contra la

llengua catalana. És una època en què la participació ciutadana és fàcil d'obtenir perquè hi ha un seguit de qüestions que queden pendents i la Crida se situa com a referent nacionalista. Durant aquests dotze

Crida, basada en l'acció directa no-violenta, deixa de tenir el ressò que tenia abans. Això fa que la Crida tingui dificultats a l'hora d'intervenir públicament, i iniciï un debat de reconsideració com a eina de mobilització i participació.

—*¿Ja no és necessari un instrument de mobilització cívica?*

—Sí, continua essent necessària una eina de mobilització, de participació de la societat civil, més enllà de la que ofereixen els partits, però s'ha de reinventar.

—*¿S'ha esgotat doncs un model de participació?*

—S'ha d'entendre que les coses van lligades. La Crida és filla d'una època molt concreta, l'època d'instauració de l'autonomia, una època d'inestabilitat política important, en què s'intenta un retrocés de les poques llibertats que la ciutadania havia tornat a la ciutadania d'aquest país. Però, sobretot, encara més important, és filla d'un moment en què l'independentisme polític és inexistent. Llavors la Crida fa una funció de substitutori d'aquesta manca d'independentisme polític. I ho fa des d'un espai pre-polític. Quan això canvia radicalment és al 92. El 92 es pot considerar com la fi d'una etapa. Per primera vegada, apareix en la història d'aquest país un espai polític obertament independentista. Això ha de fer ressituat l'estratègia de futur. La Crida se n'ha ressentit, però positivament. En aquest sentit, no estem davant un fracàs. Però també és cert que la funció que fèiem ha de ser una altra, i l'eina ha deixat de tenir la utilitat que tenia durant els 80.

—*¿ERC ha deixat sense sentit la Crida?*

—Entenent la Crida com la Crida dels

Jordi Sànchez, un dels portaveus de la Crida, diu que aquesta va estar a punt de desaparèixer abans dels Jocs Olímpics.

ARXIU

anys, ha tingut diverses fases. La raó política per la qual pleguem és que a partir de principi del 90 la Crida no aconsegueix de situar-se en el conjuntura que es dona. ERC ha esdevingut el nou referent de l'independentisme, ha aconseguit de discriminalitzar el terme i ha obligat a repensar la Crida. Juntament amb l'ascens d'Esquerra, l'altra causa és que la metodologia de la

Fulgor i mort de la Crida

24 de juny de 1981: 80 mil persones omplen el Camp Nou seguint la convocatòria de la Crida amb l'eslògan "Som una nació". És el naixement de la criatura. Els partits polítics la vigilen de prop.

14 de març de 1982: 350 mil persones es manifesten a Barcelona contra la Loapa. La convocatòria provoca el primer enfrontament entre la Crida i CiU. Els primers volien presidir-la amb l'eslògan: "No a l'harmonització, autodeterminació", i els segons proposen "No a la Loapa, som una nació".

24 de juny de 1984: Fracassa un acte organitzat per la Crida a la Monumental. Quatre dies després, un conjunt d'entitats, properes a CiU, abandonen el moviment. És la fi de la unitat.

Abril del 1985: La Crida passa per la seva fase més espectacular d'acció directa, la que li ha donat al llarg de la seva història més rellevància pública. Una trentena d'activistes de l'organització ocupen l'Estació de Sants de Barcelona amb la finalitat de normalitzar-la.

Juliol del 1986: La Crida es constitueix al País Valencià, després d'haver organitzat quinze autobusos de voluntaris per a ajudar a la reconstrucció després de les inundacions. Malgrat això, la Crida no aconseguirà mai de tenir cap incidència significativa al sud de la Sènia. Al Principat aquest és un any d'accions espectaculars, però la Crida perd el seu dirigent més popular, Àngel Colom, que abandona l'organització per dedicar-se a la política.

23 d'abril de 1987: Dos militants de l'organització romanen penjats més de sis hores a la façana del Corte Inglés de Barcelona, desplegant una pancarta en favor del català.

23 d'abril de 1988: La Crida convoca una manifestació a Barcelona pel català a Europa. El reconeixement de l'oficialitat del català al Parlament Europeu és un dels grans èxits històrics de l'organització. Aquest any, la Crida inicia la pitjor crisi de la seva història. Poc temps després de la visita del rei a Barcelona amb motiu del Mil·lenari de Catalunya, el diari *El País* destapa l'afer de les subvencions de la Generalitat a la Crida. L'afer salta en plena campanya de les eleccions autonòmiques, i malgrat que els tribunals arxiven les diligències, el moviment en queda molt tocat. Paral·lelament, Colom arriba al Parlament i ERC es va configu-

Una de tantes accions per la llengua de la Crida: ARXIU demanar publicitat al carrer en català.

rant com un pal de paller de l'independentisme, ço que resta protagonisme a la Crida.

Abril del 1990: En la visita de l'hereu de la corona espanyola a Catalunya, la Crida, en senyal de protesta, roba la bandera espanyola del Parlament. És l'any de l'inici de la decadència, on l'organització resta gairebé paralizada per les discrepàncies internes. S'ha acabat l'època heroica.

Octubre del 1991: La Crida proposa a ERC de signar un protocol de col·laboració. No fructifica. L'activitat és escassa i l'organització no acaba de ressituar-se. Un sector, encapçalat per Carles Riera, l'abandona per crear l'AUA.

Juliol del 92: Els Jocs Olímpics i l'onada de detencions dels independentistes motiven les últimes campanyes de la Crida. Omplen el Palau de la Música per denunciar les tortures a què han estat sotmesos els independentistes, i al llarg dels quinze dies dels Jocs, efectua una intensa campanya de catalanització. Acabat l'estiu, la Crida camina cap a la desaparició.

25 de juny de 1993: La Crida convoca un Palau Sant Jordi en solidaritat amb Bòsnia. Quatre dies després, es dissoldrà al mateix lloc on va néixer, al Paraním de la Universitat de Barcelona.

P. M.

80, sí. Entenent la Crida com un espai de mobilització al marge dels partits polítics, no. La Crida amb aquest nom s'acaba i el seu espai, que continua essent necessari, ha de ser ressituat. La Crida no és una organització eterna. Té data de caducitat. És imprescindible que existeixi un instrument popular de mobilització, però cal reinventar-lo de nou.

—Entre els motius de plegar, ¿n'hi ha també d'econòmics o personals?

—El problema econòmic, la Crida l'ha arrossegat des del 1981. Sempre hem tingut problemes econòmics i aquest no és un motiu. Per aquest motiu hauríem plegat el 25 de juny de 1981, després d'omplir el camp del Barça, perquè hi va haver un deute considerable.

—¿La decisió és unànime?

—Tothom de la Crida té molt clara aquesta decisió i la comparteix. Ara, també cal dir que hi ha gent, especialment la gent més jove, a qui sap greu.

—Al llarg de la seva existència, ¿es pot dir que la Crida ha estat incòmoda per als partits?

—Genèricament, hauríem de dir que sí i que no. Se n'ha de parlar partit per partit i període per període. Les relacions s'han anat invertint en el temps. En els anys 80, com a mínim fins al 84, la Crida va tenir bona acceptació tant per CiU com pel PSUC. La confluència en la manifestació antiloapa així ho demostra. Posteriorment, al 88, llavors de la vinguda del rei pel Mil·lenari, és evident que la Crida és molesta per a CiU. No creiem que nosaltres haguem canviat. Més aviat al contrari. Els partits han fet el que creien que havien de fer i nosaltres també. Amb ERC a final dels 80 hi va haver una relació bastant dolenta i posteriorment, a partir de la incorporació d'Àngel Colom a la secretaria general, hi ha hagut una relació desigual. Moments de gran relació, com en el tema del concert econòmic, i moments d'enfrontament públic: tema presos, Jocs Olímpics, etc. Amb IC, del 84 al 90 les relacions estaven congelades, i posteriorment, amb alguns membres de la direcció, hi ha hagut una relació excel·lent.

—¿I amb el PSC?

—Una relació pèssima durant tot el procés Loapa, que culmina amb una situació d'incomunicació fins al 86. I a partir del 87, hi ha una comunicació amb la direcció dels socialistes catalans que es tradueix en moments concrets en col·laboració, com en el tema del català a Europa. També hem col·laborat amb ells per la qüestió dels presos independentistes, sobretot a l'hora de fer gestions de caire polític-humanitari.

En general, respecte a tots els partits, hem estat una mica la consciència crítica, i això mai no agrada i menys a qui té el poder. Però en aquests moments podem dir amb satisfacció que quan la Crida va a trucar a la porta d'un secretari general de qualsevol partit o d'un càrrec institucional, la Crida és escoltada.

—*¿A l'hora de tancar, la Crida no dona suport a cap partit?*

—No, no. Hem intentat de ser responsables d'una confiança que molta gent ens ha donat al llarg d'aquests dotze anys. La Crida ha estat el que ha estat perquè ha estat un punt de trobada de diversa gent, independentment del carnet polític. Volem que la Crida acabi com va néixer.

—*Fent una mica d'història, la primera crisi important de la Crida va ser durant la gira de Mikis Theodorakis. ¿Què va passar?*

—És un tema poc explicat. És dona clàssicament un intent de control total i absolut per part d'un partit polític, que era CDC. Theodorakis, a banda ser una important mobilització, era també una fórmula de finançament per a la Crida, que evitaria així de caure en mans d'una força política. Això va ser ràpidament percebut per aquest sector i va iniciar una ofensiva brutal, amb joc brut i utilitzant mitjans de comunicació contra la Crida, amb *La Vanguardia* al davant i el senyor Roca a darrere. El resultat va ser el fracàs econòmic d'un espectacle. Una persona molt important de l'associacionisme cultural d'aquells moments, de la qual no diré el nom, va intentar de forma clara cinc dies més tard del concert de comprar els deutes de la Crida amb un xec en blanc. Això és demostrable. El seu gest provava que aquella crisi havia estat provocada.

—*Temps després, en canvi, també a través d'un diari s'acusa a la Crida d'haver percebut subvencions de la Generalitat a través de l'Associació Catalana de Vexil·lologia.*

—Aquest tema, cal situar-lo en unes eleccions autonòmiques, en el marc d'una situació d'enfrontament entre un diari, *El País*, i una institució, la Generalitat. *El País* criticava que la corona espanyola fos utilitzada a un mes de les eleccions pel partit del govern en els actes del Mil·lenari. Malgrat tot, la Corona va venir. Acabat el Mil·lenari, *El País* no va perdre l'oportunitat de fer mal, no a nosaltres, que ens en va fer, sinó a la presidència de la Generalitat. ¿Com? Doncs explicant que la Generalitat per una banda convidava el rei i per l'altra facilitava instruments perquè una gent criticués el rei. El diari no va escati-

“Vulguem o no vulguem, a vegades a expenses nostres, hem beneficiat els partits polítics.”

mar cap esforç per mentir, inventar-se animalades autèntiques i per desqualificar qualsevol forma d'actuació de l'associacionisme en aquest país. Va posar com a delictes el fet de rebre subvencions públiques. Però no es va provar. Vull recordar, ara que és moda Filesa, que la fiscalia de Barcelona, poc sospitosa de ser complaent amb Pujol o la Crida, va arxivar el cas després d'arxivar les denúncies d'*El País*. És

“La Crida no és una organització eterna. Té data de caducitat. És imprescindible que existeixi un instrument popular de mobilització, però cal reinventar-lo de nou.”

un dels records més amargs que la gent de la Crida guardem.

—*Amb tot, ¿es pot afirmar que la Crida ha rebut algun cop suport de la Generalitat o de CiU?*

—Vejam. Amb CiU hi ha hagut moments de col·laboració, i amb la Generalitat també. Però cal que se sàpiguen quins han estat. Han estat moments en què la Crida necessitava infraestructura per a poder fer arribar tot el material recollit en la campanya d'ajuda a Etiòpia i Eritrea, moments en què la Crida havia promogut campanyes de prevenció d'incendis o de repoblació forestal. Hi va haver col·laboració i la reivindicuem. La Crida ha estat un espai actiu i necessàriament s'havia d'entendre amb el govern del país.

—*¿Entendre-s'hi econòmicament?*

—Reivindicuem el dret de rebre subvencions, no sols per a la Crida sinó per al conjunt de la societat civil. És un discurs hipòcrita dir que la societat civil s'ha d'apanyar per ella mateixa. Som un país deficitari, no podem competir amb els estàndards del mercat. Si les institucions recuperades democràticament després de la transició i governades per una força que es diu nacionalista, no serveixen ni tan sols per a donar un cop de mà al teixit social, ¿de què serveixen?

—*¿Es injusta l'acusació que arrossegà la Crida durant molts anys de ser el “braç armat del pujolisme”?*

—Totalment. Si s'interpreta que des de la direcció de CiU es dictaven les ordres del que la Crida havia de fer, és totalment injusta. Ara, si s'interpreta que durant una etapa, el principal beneficiari del treball de la Crida era CiU, doncs potser és cert. Si analitzem políticament el període del 80 al 85, molt poques forces polítiques per voluntat pròpia podien recollir el treball de la Crida. Dificilment el PSC podia recollir el treball antiloapa, o el treball per la normalització. El problema no era nostre, el problema era d'altra gent. Nosaltres fèiem un treball, qui el podia recollir el recollia. Amb el tema del català a Europa podíem haver estat el braç armat del PSC. Després, bona part del nostre treball, l'ha sabut aprofitar, directament o indirectament, ERC. Avui dia, bona part de la direcció d'aquest partit ha sortit de les nostres files. Vulguem o no vulguem, a vegades a expenses nostres, hem beneficiat els partits polítics.

—*A final del 91 la Crida va estar a punt de signar un protocol de col·laboració amb ERC, que finalment no fructificà. ¿Què va passar?*

—Va passar el que lamentablement amb tots els partits acaba passant. Hi va haver

Xavier Godas (esquerra) i Jordi Sànchez: "La incapacitat de vertebrar-nos en tots els Països Catalans no es només un fracàs de la Crida".

ARXIU

una lògica excessivament centrada en l'interès de partit i es va demanar una cosa que enteníem que la Crida no havia de fer, que era donar suport electoral. Això desvirtuava totes les virtuts d'aquest possible acord.

—*¿Es cert que poc temps després Iniciativa va oferir-se a signar el mateix protocol sense modificar-ne ni una coma?*

—Sí. No sols s'hi va oferir, sinó que Iniciativa coneixia aquest protocol perquè nosaltres li n'havíem parlat. No era cap secret que nosaltres teníem bones relacions amb IC, tot i que ens en sentim molt més allunyats que no pas d'ERC.

—*¿Per què no es va acceptar?*

—Vam creure que tal com havia anat tot el procés, signar un protocol només amb IC ni responia a una realitat política de relació Crida-Iniciativa, ni podia ser entès per la militància, ni podia donar uns fruits com els que sens dubte podia donar un protocol ERC-Crida.

—*¿La marxa d'Àngel Colom va fer mal a la Crida?*

—Home, és clar. L'Àngel, a part ser un bon company de treball, era el cap visible de la Crida. La seva marxa ràpida —en un mes i mig va prendre la decisió— ens va deixar fora de joc. Malgrat tot, crec que ho vam remuntar. Ara, cal dir que per al país ha estat molt profitós que Colom marxés de la Crida, no pel desenvolupament que la Crida ha tingut, sinó perquè va iniciar un nou treball en el marc d'ERC que ha donat uns fruits molt clars.

—*¿Per què va marxar Àngel Colom de la Crida?*

—Això ho hauria de dir ell. Potser per co-

ses que, vistes amb l'actual perspectiva, no són tan importants, possiblement per un cansament que tots plegats teníem. Aquesta és una resposta que li correspon a ell. Interpretar el perquè va marxar seria tendencios.

—*I la marxa de dos dirigents com Carles Riera i Aleix Cardona, per crear l'Assemblea Unitària per l'Autodeterminació, ¿és l'última crisi de la Crida?*

—Comparant-ho amb la maxa de l'Àngel, a aquests no els ha anat tan bé. A l'Àngel, la Crida se li havia fet petita, per la seva forma de fer i de potencialitats, i als altres, no precisament el Carles Riera, però sí la gent que va marxar amb ell, la Crida els era massa gran. És un problema de buscar un espai molt més adequat a les seves capacitats polítiques. Tan respectables són uns com altres. Potser l'error d'aquests últims va ser de no aguantar les decisions democràtiques del moviment. Les diferències no eren tan grans i es podien haver superat a còpia de temps.

—*¿Una de les assignatures pendents de la Crida ha estat la seva incapacitat de vertebrar-se a nivell de Països Catalans?*

—Aquest és un punt que lamentablement no sols és un fracàs de la Crida. El que falla és l'autèntica dimensió dels Països Catalans. Tots plegats, quan hem intentat d'estructurar-nos a nivell de país, partim d'alguna manera d'algun clixé que és equivocat. Si no, no s'explica que no hi hagi cap organització, cap, que tingui una autèntica implantació i incidència social en el conjunt del territori. Poden tenir-hi, com la Crida n'hi ha tingudes, delegacions. Poden tenir-hi un grup de gent molt amiga, molt militant, i que cada dos mesos es reu-

neixi, elabori un document, i ja tenim l'organització nacional. Però és evident que no hi ha cap entitat, ni política ni cultural, que funcioni a aquest nivell. Potser cal començar a pensar que els Països Catalans necessiten una altra manera de fer, que són tres realitats en una i que cada una d'aquestes realitats ha de saber relacionar-se d'una forma bastant autònoma amb les altres dues, en un mateix projecte i una mateixa direcció, però evidentment amb unes peculiaritats que fins ara cap de nosaltres no hem sabut demostrar.

—*Arribat el moment de plegar, ¿quin ha estat el gran èxit de la Crida?*

—N'hi ha tres. El primer, saber donar resposta en moments en què ningú no creia que es podia donar resposta. El segon, saber donar il·lusió a la gent. El tercer, saber fer evident una cosa que no era tan evident: que en aquest país hi havia àmplies capes que volien la llibertat i la independència. En els anys 80, quan la Crida aconseguia això, no podíem pensar que en aquests moments tindríem una tercera força al Parlament de Catalunya que obertament planteja una via democràtica cap a la independència.

—*¿I quins han estat els enemics de la Crida?*

—Els enemics han estat la gent que per definició és obertament intolerant. La gent que no accepta que hi hagi una pluralitat en aquest país. I per altra banda, l'estat, en el sentit més clàssic del terme. Es a dir la policia, obertament, i el poder judicial, que ens ha desgastat de forma brutal. Recordo el temps que sortíem a un judici mensual. I finalment, el gran enemic de la Crida ha estat la manca de seguretat de la gent d'aquest país quant a la possibilitat de transformar encara les coses. Hem lluitat contra una apatia generalitzada.

—*¿Creieu que avui, dotze anys després, es tornaria a omplir el Camp Nou en defensa de la llengua, la cultura i la nació catalanes?*

—...No sé si es pot respondre... Senzillament, no ho sé. El Camp Nou forma part d'una època i per tant és irreplicable. Des del moment que avui ningú ja no s'ho planteja, crec que ja és un exponent del fet que difícilment s'ompliria.

—*¿Es positiu o negatiu?*

—És una etapa favorablement superada. En aquests moments ja ningú no nega que som una nació. No sé si un Camp Nou, però en aquests moments ja s'ompliria un Ministadi per la independència.

—*¿La decisió de plegar és irreversible?*

—Totalment.

Pere Martí